

ТРЫВОГІ І НАДЗЕІ НАСТАЎНІКА

ДАКУЛЬ?

А ДЗЯРЖАВА НАЗІРАЕ...

На працягу апошніх двух гадоў мы не масм магчымаці свечасова атрымліваць зароботную плату. А зараз апынуліся і зусім на мяжы жабрацтва. Апошні раз нас разлічылі ў чэрвені, выдаўшы зарплату і адпущылі. У сярэднім кожны атрымаў, здавалася б, значную суму (1,5 млн. руб. на старыя рэаліі). Але ж інфляцыя "а'ела" гэтыя грошы амаль за месяц. Так што ўся надзея была на вераснёўскую зарплату: і з даўгамі за лета разлічыцца, і прадуктамі забяспечыцца сям'ю, і тое-сёе дзецям з адзення купіць. І што ж? Выдалі нам "аванс" (інакш гэтаму — 80 тыс. руб. не назавеш) — жылі, як хочаш, а наперадзе зима. Трэба і бульбы для сям'і купіць, і зімні абутак, і шчыткі пабудаваць, бо калас адмоўнася ацяпляць кватэры. Ды гэта хіба ўсё?

І на сённяшні дзень (2 лістапада) мы не атрымалі ні пераразкі за жнівень, ні прэміі за жнівень—верасень, ні зарплату за кастрычнік. Як нам растлумачылі загадчык райана В.П.Бабыч і старшыня райнама Я.С.Ганчароў, усе грошы ідуць на выплату даўгоў райана ў харчандаль і сельгасінтэры. Але пры чым тут настаўнікі? Чаму даўгі плаціцца з нашай кішнёй? Хто зменіць такую сітуацыю і ўрэшце рэшт выплаціць тое, што мы заробілі? Ні ў адной цывілізаванай краіне сёстры настаўнікі не знаходзяцца ў такім жахлівым, прыніжаным стане. Хіба можа нармальна працаваць чалавек, калі ў яго няма на халвак хлеба, а яго дзеці ходзяць амаль голодныя, калі тэмпература ў класах +3? І гэта пры тым, што ў мінулым годзе школа так-так ацяплялася?

Забяспечэнне элементарных умоў працы і жыцця настаўніка — абавязак любой дзяржавы, якая глядзіць у будучае. Бо настаўнік, вымушаны трымаць уласную гаспадарку або гандляваць на стадыёне — гэта жорсткая казачка духоўнага крыўцы і культурнага абдзянення нацыі. І жэлітва, калі дзяржава спрае гэтым.

Калектыв настаўнікаў Амбрасавіцкай сельскай школы Шумілінскага раёна Віцебскай вобласці.

Усяго 16 подпісаў.

НЕ МАГУ МАЎЧАЦЬ

БЛЭК ЭНД УАЙТ?

Калі б мне хто-небудзь сказаў, што ў нас, у Беларусі, дзяржава падзяляе і ўзаконіла (вось што цікава і галоўнае!) дзяцей-сірот на "белых" і "чорных", не тое што не павярну бы, але і да хрыпаты спрачаўся б і дакладваў: гэта напраўда, такога няма і быць не можа. І, як кажуць, застаўся б у дурнях, няправым.

Цяпер жа на ўладным і горкім вопыце пераканаўся: такі падзел ёсць, і ён дзейнічае. Каб не быць галаслоўным у сваім сцяжарэжні, звярнуся да прыкладу. Дык вось, аказваецца, калі застаецца сярэдня дзіця выскокапаплачваемага чыноўніка, то яму, дзіцяці, надлічваецца аднаведна і максімальную пенсію па прычыне страты кар'еры. Ну, а калі сярэдня дзіця, напрыклад, таго ж заахочанага настаўніка, работніка культуры, доктара ці іншага чалавека з нізкім акладам ці заробкам, то выдаецца ўсёго толькі мінімальнае пенсія, гэта значыць настолькі мізэрная, што за не нематчына нават пракарміцца. А як тады з адзеннем, абуткам, цацкамі, гульнямі, кніжачкамі ды й тымі ж ласункамі? Але мне перш за ўсё здаўляе тое, чаму прынята такая багатула пастанова. Відэочна, што не прынілі не ў інтарэсах простага, працоўнага людю.

У чым жа вінавата сіраціна-дзіця, бацькі якога атрымлівалі невялікую зарплату? Чаму яны павінны атрымліваць самую нізкую пенсію? Няўжо нешта падобнае ёсць у той жа Амерыцы ці краінах Заходняй Еўропы?

На мой погляд, трэба гэты падзел дзяцей-сірот на "чорных" і "белых" тэрмінова ліквідаваць. Трэба, каб дзяржава вызначыла пэмер пенсіі ўсім аднолькавымі і ў аднаведнасці толькі з узрастам. І падлічыць расходы на ўтрыманне дзяцей, мне думалася, не так цяжка, тым больш, што ёсць каму гэта зрабіць. Тады будзе па-іншаму ўспрымача артыкул 25 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб правах дзяцей", дзе сказана: "Дзеці, якія засталіся без бацькоўскай апекі, маюць права на асаблівы клопат з боку дзяржавы аб умовах іх жыцця і развіцця"... Бачце, як хараіла сказана. Не перадзіраю.

Паслоўкі ў артыкуле 36 гавораць, што "каардынацыя намаганняў дзяржаўных і недзяржаўных арганізацый па рэалізацыі гэтага Закона ажыццяўляецца Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь", то я і рапашу выкарыстаць старонкі "Настаўніцкай газеты". З другога боку, а хто ж, калі не наша газета, узнімае гэтыя пытанні і даводзіць яго да разумнага, лагічнага канца.

Іван ГОВАР, настаўнік.

ПЫТАННЕ РУБАМ

Каго рыхтуем: партнёраў ці "нерабежчыкаў"?

Тры апошнія гады мне даводзіцца мець справу з пазыкамі ў Польшчы, якія звязаны з вучобай на курсах польскай мовы ў Любліне — горадзе, дзе месціцца сярэдняадукацыйна-адукацыйны інстытут імя Ганевіча. Менавіта гэта арганізацыя разам з Настаўніцкім інстытутам палітычна і арганізацыйна вост такія курсы, на якія прыязджаюць настаўнікі польскай мовы з гэтак званых "усходу": Беларусі, Украіны, Літвы, Латвіі, Малдовы, Расіі, Казахстана і Узбекістана. Што адраза кідаецца ў вочы на гэтых курсах, дык гэта тое, што амаль палова ўсіх курсантаў прыязджае з Беларусі — краіны, дзе ўсяго 10 мільянаў насельніцтва. Другі "цікавы" факт: паміж сабою гэтых выкладчыкаў "чамусьці" не размаўляюць па-беларуску ці па-польску, а ... па-руску! Як быццам бы яны прыехалі з Расіі. Асабліва ігноруюць беларускую мову курсанты з заходніх абласцей Беларусі — Брэсцкай і Гарадзенскай. Есць ненавяснікі беларускай мовы і з Віцебскай: настаўніца паві Валінічэна (не буду называць яе прозвішча, але калі яна чытае газету, ніхай задумяцца над сваёй пазыкай у Любліне). Калі я даводзіў прызначэнне з ёю, што яна з Беларусі, і звярнуўся да не па-беларуску, кінула мне рэзка ў твар, што яна "полька, не разумее мову беларусаў, лічыць яе грубай і прычыноўна на ёй не размаўляе!". Можнае ўявіць маё становішча пасля такой "завані" кабеты, якая жыць у звычайным райсінтэры ў правінцыі.

Безумоўна, не а адзінаўзыхаў гэты "парадокс" у паводзінах настаўнікаў у Беларусі. Заўважым, гэта і мае калегі па "камандзе" Украінай, мае новыя знаёмыя з Літвы, Латвіі і Малдовы. Памі Юлія Цыбульска з Кішніна ў размове са мной выказала такую думку: "Як могуць такія настаўнікі працаваць у дзяржаўных школах краіны, мову якой яны ігноруюць?" Мне хацелася так і даваць да гэтага: ці не ведаюць якой, і, што яшчэ горш, і не збіраюцца яе вывучыць і заварыцца...

Безумоўна, узвясць а напісаных ліст у "Настаўніцкую газету" не для таго, каб сказаць, якія манкуртамі ў Беларусі з'яўляюцца выкладчыкі польскай мовы, бо гэта ж самае можае будзе сказаць і пра настаўнікаў іншых прадметаў: рускай мовы, інакш называюцца моў, матэматыкі і г.д. І ў той самы час ёсць сапраўдныя настаўнікі-патрыёты ў Беларусі, якія і мову беларускую ведаюць, і карыстаюцца ёю ў сваёй рабоце. Дарчы, з адным такім, спадаром Янам Талпытам з Віцебска, мне папачніцца спаткаўся ў Любліне, за што з быў вельмі ўзрушана дэсу: — хоча адна родная душа знайсціся, з якою можа было размаўляць на роднай мове... Але гэта — кропля ў моры, бо разам з Яном у беларускай групе было больш за 50 настаўнікаў. Удзяміцца ў гэта, шаноўныя спадары!

А зараз пра другі бок справы. Беларусь — незалежная і суверэнная дзяржава, у якой дзяржаўнай мовай з'яўляецца беларуская мова. А калі так, то ўсе дзяржаўныя служачыя павінны валодаць гэтай мовай, карыстаюцца ёю ў сваёй прафесійнай дзейнасці. На прыкладзе ж настаўнікаў польскай мовы што мае беларуская дзяржава? Людзей, якія служачы інтарэсам суседняй дзяржавы — Польшчы. Вяртаючыся з курсу, яны з галавой кідаюць прадзвіжчкі палітыку "палітыкаў" падрастваюча павалення. Я не маю нічога супраць таго, каб палікі ці беларусы ў Беларусі валодалі польскай мовай, а магу гэта толькі вітаць, бо сам з'яўляюся зараз настаўнікам латвскіх замежных моў ва ўкраінскай школе: рускай і польскай. Але тое, што даводзіцца чуць ад выкладчыкаў-палікаў на такіх вост курсах, асабліва мне прымушае задумацца: а куды ж скіраваны зараз інтарэсы польскай дзяржавы? Адказ у саго адзіна — на той самы "усход", або, як палікі гавораць і пішуць — "на кішосі ўсходне", маючы на ўвазе вялікую тэрыторыю, якая праходзіць па Беларусі, Літве, Украіне... Польскі шавінізм адраджаецца шпідэрамі крокамі, і правядзімікі і прапавідамі ідэі польскага імперскага шавінізму якраз становіцца міжволі і мы, настаўнікі польскай мовы, якім убіваюцца ў галовы падчас курсу гэтыя самыя ідэі. На першы погляд, што можа быць дрэннага ў вершыку "Кто ты естесь?", які змешчаны на аркушы паперы, што нам раздавалі на апошнім, чэрвеньскім курсах гэтага года ў Любліне? А там жа змешчаны і іншыя, так сказаны, суперпатрыятычныя вершы польскіх паэтаў: па польскай мове, пра польскага белата арла і г.д., і да г.п. Усіх розніца ў чым: для вучняў польскай школы ў Польшчы гэтыя вершы павінны быць завушчымі напамінамі, бо гэта іх Бацькаўшчына апыяецца ў гэтых вершах. А чаму навушчымі іх маюць жыць у Беларусі па гэтых вершах? Толькі ўдзяміцца ў гэты падыходны ўжы верша "Кто ты естесь?".

Хто ты ёсць? Палік малы, Які герб твой? Арол белы!

Не цятуго далей, бо і так зразумела, што ў школах Беларусі такія "вершы" (хай сабе і на ўроках польскай мовы) не павінны гукаць. Для грамадзян Беларусі любой нацыянальнасці ў нашай краіне ёсць толькі адзін герб — Дзяржаўны Герб Рэспублікі Беларусь "Пагоня"! Таму а лічу, што навушчымі польскай мове павінна весіцца толькі па падручніках польскай мовы, якія вылучаныя выдавецтвам "Народная асвета" і зацверджаны Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь! Вось у гэтым уся і бда, што гэтыя падручнікі мае хто і карыстаецца. Ва ўсялякім разе з тых настаўнікаў, катэ і спаткаў на курсах у Любліне, амаль ніхто. Дык па чым жа яны вучацца дзяцей, спадары? А па падручніках, якія выдаюцца ў Любліне ўсё гэтай самай "фундацыяй". А іх палікі ўсім нам вядомая Хелена Мэтэра, якая свае матэрыялы будзе на гістарычным матэрыяле мэтаполіі, і ў вылучаныя падручнікі Беларусі, Украіны і Літвы, Латвіі, Малдовы. І чытаецца ў падручніках такія тэксты, якія, акрамя шкоды ў патрыятычным выхаванні грамадзянскага самапацця жыхара Беларусі ці Украіны, анія не даюць... А такіх "падручнікаў" на Беларускай ужо трапіла нямае: толькі па стане па 1.01.93 г. (даных з часопіса "Рота" №1/93 г.) заведзена 6.610 буквараў "Чытаю па-польску" Хелены Мэтэры, 7.300 паваснікаў падручніка для 2 класа "Палюбі польскую мову" Хелены Мэтэры, тысячы рознай інашай літаратуры: мастацкіх дапаможнікаў для настаўнікаў, рэлігійнай літаратуры, польскіх календароў, часопісаў "Рота" і г.д. агульным накладам у 128.100 паваснікаў (для параўнання: для 50-мільёнай Украіны такой літаратуры заведзена амаль удвая менш — 69.500 паваснікаў)...

Думалася мне, што Міністэрствам адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь патрэбна неадкладна зацікавіцца справай выкладання польскай мовы ў школах Беларусі: каго гэта школа рыхтуе для Беларусі — грамадзкіх патрыётаў, сваёй Бацькаўшчыны ці заўтрашніх "нерабежчыкаў" у суседнюю дзяржаву, гэтак званую "Істарычную Ойчыну"? Але ж грошы за навушчымі і выхаванне "польскага патрыятызму" плаціцца не з кішнёй польскіх падаткапаліцельчыкаў, а беларускімі! І настаўнікі-манкурты гэтаксама "карміцца" не за кошт польскай дзяржавы, а за беларускія рублі, зноў-такі з кішнёў беларускіх падаткапаліцельчыкаў! Таму будзе рэзонным і спрадывімым сказаць такім вост настаўнікам, што ў суверэннай краіне нямаможна есці хлеб гэтай дзяржавы, а служачы дзяржаве суседняй!

Прынцып Закона аб нацыянальнай школе Беларусі, Закон аб мовах Рэспублікі Беларусь, якія павінны навушчымі выконвацца ўсім, у тым ліку і настаўнікам польскай мовы ці польскіх настаўнікаў, якія ўжо растуць, як грэбы, у Гарадзенскай вобласці. Трэба ўспомніць, што вяртанне ў гэтых рубіях "кішосі ўсходне" ў складзе Польшчы ніколі не адбудзецца, што Беларусь будзе бараніць сваю не толькі тэрытарыяльную цэласнасць, але і змагання супраць розных праў шавінізма, з якога б боку дзяржаўнай мяжы ён ні імкнуўся ў Беларусь.

Магу сабе ўявіць, колькі паслысцела лістоў-пратэстаў у адказ на мой ліст. Але, шаноўныя калегі, у мяне ёсць шмат пераваг перад вамі: а таксама выкладанае польскую мову, але не па падручніках Хелены Мэтэры — на Украіне выдаюцца свае падручнікі для польскіх школ у Львове ўвесь наславіны час працавала польскамоўная сярэдняя школа, для якой выпускаліся і падручнікі. Апроч таго, я выкарыстоўваю ў сваёй працы падручнікі польскай мовы і чытанкі, якія выдаюцца ў Вільні і Мінску. Гэта нармальныя падручнікі, нейтральныя ў адносінах да Польшчы, у іх адсутнічае польскі шавінізм! І як бы вы там на курсах у Любліне ні "калянілі" перад Хеленай Мэтэрай, не расхвалывалі не падручнікі, яны ні ў якое параўнанне не ідуць з падручнікамі, якія выпускаюцца на дзяржаўным узроўні ў Беларусі, на Украіне і Літве і які зацверджаны Міністэрствам адукацыі гэтых краін. Падручнікі ж Хелены Мэтэры — напалітаратарскія, міністр адукацыі Польшчы не мае да іх ніякага дачынення!

БОЛЬ

“ЖЫВІЦЕ СПАКОЙНА”

Добры дзень, паважаная рэдакцыя!

У думках ужо не раз звярталася да вас, але разважала: як вы можаце дапамагчы? Вы — звычайныя людзі, можа і самі жываце не ў лепшых умовах, а калі ў Вас усё добра, то тым горш — у наш час саты голодному не спавдае. Але ўсё ж пішу, спадзеючыся на Вашу дапамогу, бо больш звяртацца няма куды.

Я закончыла Магілёўскае педву-чылішча ў 1974 г. і матэматычны факультэт Мінскага педінстытута ў 1981 г. Працую настаўніцай пачатковых класаў ва Усяжскай сярэдняй школе Смалявіцкага раёна Мінскай вобласці. Жыву з мужам і дзецьмі (сыну — 12 год, дачцэ — 8) у аднапакёвай кватэры. Няк магу палепшыць свае жыллёвыя ўмовы.

У сельскім Савеце паставілі ў чаргу на палітычнае жыллёвыя ўмоў, але няма ў сельсавеце жыллёвага фонду. Будзе кватэры толькі торфабрыкетны завод “Усяж”, які знаходзіцца ў тым жа пасёлку, што і школа. Я неаднаразова звярталася да адміністрацыі завода, каб мяне паставілі ў чаргу, але мне адказвалі, што я — настаўніца — не маю ніякага дачынення да гэтага завода, бо мой муж там не працуе. Калі я звярнулася да старшыні раённага Савета Кузняцова Алега Аляксандравіча (дарчы, да гэтай пасадкі ён быў дырэктарам у нашай школе), то ён адказаў, што нічым не можа дапамагчы, няма ў Савета грошай, каб у завода выкупіць лепшую кватэру (маю на ўвазе трохпакёвую) для настаўніцы і не сам’і. Дык дзе ж шукаць выйсця? А тут са здароўем пачалася складанасць, пачала едацца ў акаліцаўны цэнтр. Урачы кажуць: жывіце спакойна, больш адпачывайце. А Божухна! Дзе адпачываць? У аднапакёвай кватэры? Для працы пісьмовага стала няма дзе паставіць, даці па чарзе робяць урокі на складной партэ. То Вы ўжо, калі ласка, не пакіньце без увагі маё пісьмо. Сорамна праціць, але ж вельмі былоеца на душы.

З павагай і надзеяй
КАСАЧОВА
Галіна Васільеўна.

Я МЯРКУЮ ТАК

Выратаванне тапельцаў— справа саміх тапельцаў

Ваша газета адводзіла і будзе адводзіць асноўнае месца на сваіх старонках Вашым пісьмам, у якіх Вы здзіліцеся тым, што Вас клопоціць і хвалюе. І ў 1995 годзе “НГ” будзе імкнуцца заўсёды выражаць інтарэсы настаўніка, быць крыніцай апэратыўнай прафесійнай інфармацыі.

Не забудзьцеся да 25 лістапада падпісацца на “Настаўніцкую газету”.

Падпісны кошт на паўгода — 4.680 рублёў, на тры месяцы — 2.340 рублёў.

Ф.СП-1

Міністэрства сувязі і інфармацыі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ не газету 63867 (Індэкс выдання)

«Настаўніцкая газета» Колькасць камплектаў

на 199 год па месяцах

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Куды (паштовы індэкс)

Каму (адрес)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА

ПВ месяц лі-тар не газету 63867 (Індэкс выдання)

«Настаўніцкая газета» Колькасць камплектаў

на 199 год па месяцах

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Куды (паштовы індэкс)

Каму (адрес)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

Выдадзім паштоўныя дамагчытныя пераўтварэнні ў нашым прафесійным карысцім а’з’яўляцца правадзіне спра-вадзічы-выбарных кампаній не адзіна раз у паў год, а праз чатыры гады — на рэспубліканскім узроўні і праз 2—3 гады — на раённым, абласным. Наогул, стан справы ў прафсаюзе і на наступныя змены ў Часовым статуте патрабуюць асаблівай гаворкі менавіта зараз, калі ўжо ідзе справядла-на-выбарная кампанія.

Сатырскі заўважыў: “Выратаванне тапельцаў— спра-ва саміх тапельцаў”. Ужо надыйшоў час, каб зразумець, што самы кароткі шлях да цывілізаванага жыцця ляжыць перш за ўсё праз абуджэнне педагагічнай грамадскай Беларусі.

Ляанід ГАРАВЫ.
Гарадзкія раён.

